

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра географической экологии

МОИСЕЕНКО

Надежда Викторовна

ОЦЕНКА ЭКОЛОГИЧЕСКОГО СОСТОЯНИЯ ЛАНДШАФТОВ
ПОЛОЦКОГО РАЙОНА И НАПРАВЛЕНИЯ ИХ ОПТИМИЗАЦИИ

Дипломная работа

Научный руководитель:
доктор географических наук
профессор Г.И. Марцинкевич

Допущена к защите

«19» 05 2014г.

Зав. кафедрой географической экологии

доктор географических наук, профессор А.Н. Витченко

Минск, 2014

РЕФЕРАТ

Моисеенко Н.В. Оценка экологического состояния ландшафтов Полоцкого района и направления их оптимизации (дипломная работа). – Минск, 2014. – 61 с.

Полоцкий район, природный ландшафт, природно-антропогенный ландшафт, источники загрязнения окружающей среды, геоэкологическая оценка, состояние ландшафтов, оптимизация ландшафтов.

Объект исследования дипломной работы – ландшафты Полоцкого района. Целью работы является оценка экологического состояния ландшафтов Полоцкого района и выявление направлений их оптимизации. Для достижения этой цели были поставлены и решены следующие задачи:

- исследована методика изучения ландшафтов и их геоэкологической оценки;
- проведена характеристика природных и природно-антропогенных ландшафтов;
- выполнена геоэкологическая оценка ландшафтов Полоцкого района;
- выявлены направления и меры по оптимизации ландшафтов.

Актуальность темы дипломной работы связана с увеличивающимся антропогенным воздействием на ландшафты и заключается в необходимости разработки рекомендаций по оптимизации ландшафтов в Полоцком районе.

При проведении экологической оценки ландшафтов использована методика Кочурова Б.И., адаптированная для территории исследования. Для проведения геоэкологической оценки ландшафтов автором разработана методика, учитывающая степень относительной напряженности ландшафтов и плотность источников загрязнения. В результате выделено 5 категорий геоэкологического состояния ландшафтов: благоприятная (23,5% площади, преимущественно на северо-востоке), удовлетворительная (39,8%), конфликтная (15,9%, преимущественно в центральной части), напряженная (15% в южной части района), неблагоприятная (5,8% на юго-востоке района).

Научная новизна работы состоит в том, что впервые проведена геоэкологическая оценка ландшафтов Полоцкого района. Результаты данной работы могут быть рекомендованы Полоцкой районной инспекции природных ресурсов и охраны окружающей среды для дальнейших исследований. Практическая значимость работы состоит в выявлении направлений и мер по оптимизации ландшафтов на основе проведенной оценки их состояния.

Библиогр. назв. 35, табл. 7, рис. 16, 1 приложение.

РЭФЕРАТ

Маісеенка М.В. Ацэнка экалагічнага стану ландшафтаў Полацкага раёна і напрамкі іх аптымізацыі (дыпломная праца). - Мінск, 2014. - 61 с.

Полацкі раён, прыродны ландшафт, прыродна-антрапагенны ландшафт, крыніцы забруджвання навакольнага асяроддзя, геаэкалагічных адзнака, стан ландшафтаў, аптымізацыя ландшафтаў.

Аб'ект даследавання дыпломнай працы - ландшафты Полацкага раёна. Мэтай працы з'яўляецца ацэнка экалагічнага стану ландшафтаў Полацкага раёна і выяўленне напрамкаў іх аптымізацыі. Для дасягнення гэтай мэты былі пастаўлены і вырашаны наступныя задачы:

- даследавана методыка вывучэння ландшафтаў і іх геаэкалагічнай ацэнкі;
- праведзена характарыстыка прыродных і прыродна-антрапагенных ландшафтаў;
- выканана геаэкалагічная адзнака ландшафтаў Полацкага раёна;
- выяўлены напрамкі і меры па аптымізацыі ландшафтаў.

Актуальнасць тэмы дыпломнай працы звязана з павялічэннем антрапагеннага уздзеяння на ландшафты і заключаецца ў неабходнасці распрацоўкі рэкамендацый па аптымізацыі ландшафтаў ў Полацкім раёне.

Пры правядзенні экалагічнай ацэнкі ландшафтаў выкарыстаная методыка Кочурова Б.І., адаптаваная для тэрыторыі даследавання. Для правядзення геаэкалагічнай ацэнкі ландшафтаў аўтарам распрацавана методыка, якая ўлічвае ступень адноснай напружанасці ландшафтаў і шчыльнасць крыніц забруджвання. У выніку выдзелена 5 катэгорый геаэкалагічнага стану ландшафтаў: спрыяльная (23,5% плошчы, пераважна на паўночным усходзе), здавальняючая (39,8%), канфліктная (15,9%, пераважна ў цэнтральнай частцы), напружаная (15% у паўднёвай частцы раёна), неспрыяльная (5,8% на паўднёвым усходзе раёна).

Навуковая навізна працы складаецца ў тым, што ўпершыню праведзена геаэкалагічная адзнака ландшафтаў Полацкага раёна. Вынікі гэтай працы могуць быць рэкамендаваныя Полацкай раённай інспекцыі прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя для далейшых даследаванняў. Практычная значнасць працы складаецца ў выяўленні напрамкаў і мер па аптымізацыі ландшафтаў на аснове праведзенай ацэнкі іх стану.

Бібліягр. назв. 35, табл. 7, мал. 16, 1 прыкладанне.

SUMMARY

Moiseenko N. V. Assessment of an ecological condition of landscapes of the Polotsk area and direction of their optimization (diploma work). – Minsk, 2014. – 61 pages.

Polotsk area, natural landscape, natural and anthropogenic landscape, environmental pollution sources, geoecological assessment, condition of landscapes, optimization of landscapes.

Object of research of the diploma work – landscapes of the Polotsk area. The purpose of work is the assessment of an ecological condition of landscapes of the Polotsk area and identification of the directions of their optimization. For achievement of this purpose the following tasks were set and solved:

- the methods of studying of landscapes and their geoecological assessment is investigated;
- the characteristic of natural and natural and anthropogenous landscapes is carried out;
- the geoecological assessment of landscapes of the Polotsk area is executed;
- the directions and measures for optimization of landscapes are revealed.

Relevance of a subject of the thesis is connected with increasing anthropogenous impact on landscapes and consists in need of development of recommendations about optimization of landscapes in Polotsk the area.

When carrying out an ecological assessment of landscapes Kochurov B. I. methods is used, adapted for the research territory. The methods considering degree of relative intensity of landscapes and density of sources of pollution is developed for carrying out a geoecological assessment of landscapes by the author. 5 categories of a geoecological condition of landscapes are as a result allocated: favorable (23,5% of the area, mainly in the northeast), satisfactory (39,8%), conflict (15,9%, mainly in the central part), strained (15% in the southern part of the area), adverse (5,8% in the southeast of the area).

Scientific novelty of work consists that the geoecological assessment of landscapes of the Polotsk area is for the first time carried out. Results of this work can be recommended to Polotsk regional inspection of natural resources and environmental protection for further researches. The practical importance of work consists in identification of the directions and measures for optimization of landscapes on the basis of the carried-out assessment of their state.

Bibliogr. ref. 35, tab. 7, fig. 16, 1 appendix.